

מעמדו של הטנק בשדה הקרב העתידי

אלוף משה בר כוכבא*

ללא כוח שריון גדול שיהווה את חוט השרדה של הגייסות הלוחמים שלהם. הם גם מכירים בעליונות המקצועית והאיכותית של השריון הישראלי על פני השריון שלהם ומנסים להתגבר על כך ע"י התעצמות בטנקים, ע"י הצטיינות דות בטנקים חדישים וע"י שיפור רמת צוותי הטנקים ומפקדיהם.

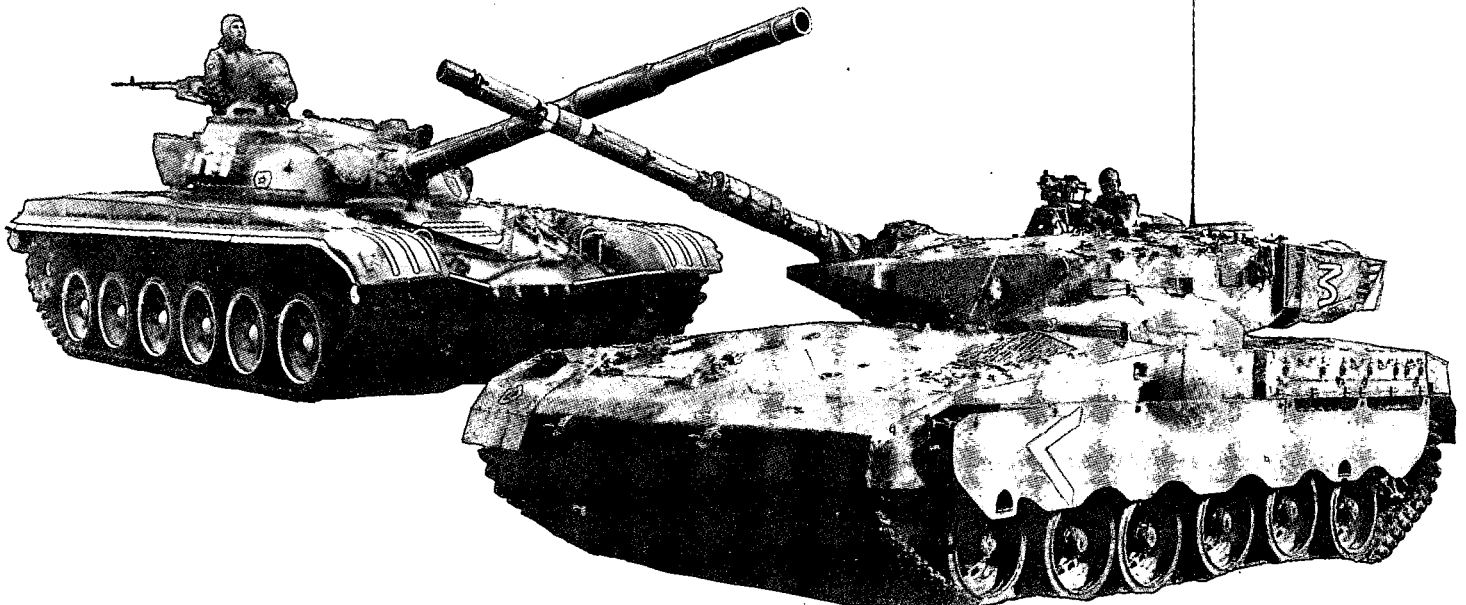
* מפקד גייסות השריון.

אות זרים (כגון מומחים רוסיים בצבא הסורי) ובהתאם למגמות הפיתוח של הצבאות המספקים נשק (ברה"מ, ארה"ב, אנגליה וצרפת). יש להניח כי המידע שבידי מדינות ערב על התפתחות כוחות היבשה של צה"ל הווה גם הוא שיקול כבד משקל בהחלטות על פיתוח כוחות היבשה שלהן.

צבאות ערב מכירים בעובדה שאין להם סיכוי לגבור על צה"ל בקרב יבשה

מלחמת יום הכיפורים הביאה את צה"ל ואת צבאות ערב כאחד אל פרשת דרכים בכל הקשור לבנייה מחדש של הגייסות הלוחמים.

האבדות הקשות, שסבלו הצדדים הלוחמים בשדה הקרב, יצרו צורך להחליט על כיווני ההצטיידות והפיתוח בכל הצבאות הלוחמים. החלטות אלה נתקבלו על בסיס הלקחים שהופקו מן המלחמה, לאור הייעוץ שנתקבל מצב-

ההצטיידות בצבאות ערב

מעקב אחר התפתחות כוחות היבשה של צבאות ערב מאז מלחמת יום הכיפורים, מלמד על תהליך הצטיידות חסר תקדים ברק"ם בכלל ובטנקים חדישים בפרט. כיום יכולה החזית המזרחית עם חיל משלוח עיראקי אפשרי, להפעיל מול ישראל אלפי טנקים T-62, (לעומת כ-200 טנקים כאלה במלחמת יום הכיפורים). מאות טנקי T-72, ציפטיינים, ופטונים חדישים (כיום הכיפורים לא היה להם אף לא טנק אחד מהסוג האחרון).

על מנת שהטנק יוכל לבוא לידי ביטוי כנשק ההכרעה העיקרי במסגרת צוות הקרב המשולב הבין-חילי והבין-זרועי, שולבו במסגרת עוצבות הטנקים מרכיביים חדשים. עם אלה נמנים נגמ"שי חרמ"ש, ארטילריה חדישה, הנדסה, מערך נ"מ וסיוור שנבנו על בסיס רק"ם שיכול לנוע בקצב הטנקים וללוותם בשטחים קשים ומוכי אש ובכך להשלים את תכונות הטנקים ולאפשר להם להביא לידי ביטוי מקסימלי את יתרונותיהם. לציון מיוחד ראויים הנגמ"שים החדישים, B.M.P-1. אלה מצטיינים בנוסף ליכולתם להוביל חי"ר בתנאי לחימה, גם בכושר לשגר טילים נ"ט בעלי יכולת לפגוע בטנקים בטווח של כ-3,000 מטרים, ומצוידים בתותח 73 מ"מ, המסוגל לפגוע בטנק במרחק 800 מטרים ולשתקו. בצבא הסורי נמצאים כיום כ-40 נגמ"שים כאלה בחטיבת טנקים, היינו כ-200 נגמ"שים בדיביזיה. זאת בשעה שבמלחמת יום הכיפורים עמדו לרשות צבא זה כ-30 נגמ"שים כאלה בלבד.

אימון ותרגול

צער גדול קדימה עשו גייסות השריון הערביים גם בתחום האימון והתרגול. התרגילים שעורכים כיום כוחות השרי"ן ון הסוריים והירדניים נושאים אופי מקצועי יותר מבעבר. התרגילים נערכים בתנאי קרב, עד כמה שהדבר ניתן לביצוע, תוך שימוש באש ובסיוע חיל אוויר וארטילריה, מסוקים נ"ט וכוחות קומנדו.

תרגילי עוצבות השריון מתקיימים לפחות אחת לשנה ומושם בהם דגש מיוחד על אימון המפקדים בתגובות מהירות ועל הכשרתם לקרב נייד ומשוריין. זהו ניגוד לשיטת האימון שרווחה עד מלחמת יום הכיפורים והתבססה על תרגול שלדי וקשר.

(תרגיל גודרי עם טנקים לדוגמה, כלל כארבעה טנקים, טנק מג"ד וטנק לכל מ"פ).

מערך נ"ט

בנוסף להצטיידות בטנקים חדישים ול-התקדמות באימון ובתרגול, פיתחו צבאות ערב גם מערך נ"ט חדיש שמבחינת היקפו אין לו אח ורע בתולדות המלחמות. במערך נ"ט נכללים כלי נשק לטווחים קצרים, בינוניים וארוכים, משגרי טילים נ"ט מהסוגים החדישים ביותר שנרכשו ממדינות המערב והמזרח כאחת וכן מסוקים נ"ט. מגמתו של מאמץ ערבי זה בתחום הנשק נ"ט היא לסייע לחילות השריון שלהם לבטל את עליונותו של חיל השריון הישראלי.

אין ספק שההתעצמות הערבית, הן בטנקים והן בנשק נ"ט מהווה איום רציני ביותר על השריון של צה"ל.

כבורת הטנק הישראלי — כיצד?

עובדות אלה מעמידות מעבר לכל ספק את חשיבותו של הטנק הישראלי. כיום, עוד יותר מבעבר, גייסות שריון חזקים הם תנאי הכרחי להצלחה בשדה הקרב. רק כוח טנקים חדיש וחזק יוכל לתת מענה לשריון של צבאות ערב, ולשלוט בשדה הקרב העתידי שיאופיין בעצמת אש ובכוח הרס גדול פי כמה מבעבר. על חיל השריון יוטל להבקיע את מערכי השריון המבוצרים של האויב ולהעביר את המלחמה לעבר היעדים החיוניים בעומק שטחי האויב תוך ספיגת מינימום של אבדות.

חיל השריון יהיה גם זה שיצטרך לאבטח את גבולותינו במגננה ולהביס בקרב הגנתי את מאסות השריון הגדולות העלולות לתקוף אותנו מצפון וממזרח.

האם הטנק מת?

אחד הוויכוחים המרים, שבאו בעקבות מלחמת יום הכיפורים נסב על דבר מקומו של הטנק בשדה הקרב העתידי. רבים ניבאו כי הקיץ הקץ על הטנק, וכי לא יכירנו עוד מקומו בתנאי הי"זמן והמרחב שיכתוב שדה הקרב העתידי. התעצמותם של צבאות ערב בשריון ובטנקים נתנה תשובה מוחצת לגישה זו, והדגישה ביתר שאת כי השריון בכלל והטנק בפרט ימשיכו להיות הגורמים המכריעים בשדה הקרב לפחות כ-20 השנים הבאות.

יחס כוחות בטנקים

מאז הקמתו לא ניסה חיל השריון של צה"ל להתמודד עם שאלת הגדלת מספר הטנקים שלו ולהגיע למספר טנקים שיעלה על זה שבידי צבאות ערב. בחיל השריון היו מודעים לעובדה, שהמשאבים העומדים לרשות צבאות ערב לצורך רכישת נשק הם כה גדולים עד כי לעולם לא נוכל להשתוות אליהם בכמות הטנקים ובוודאי שלא לעלות עליהם.

צה"ל הסתפק אפוא במינימום הטנקים שהכרחי להשגת ניצחון בקרבות העתידיים והשלים עם נחיתות מספרית של אחד לאחד וחצי ואפילו אחד לשנים לעומת צבאות ערב.

אך למרות זאת השכיל השריון של צה"ל להגיע לניצחונות מפוארים בכל המלחמות עד היום.

האתגר — שיפור האיכות

הבסת השריון הערבי בשדה הקרב של העתיד תהיה ללא ספק משימה קשה משהייתה בעבר, ומשום כך תהווה אתגר גדול פי כמה. השריון של צה"ל יוכל לעמוד באתגר זה רק בתנאי אחד — אם ישפר את איכותו.

חובה על חיל השריון של צה"ל להטיל את כל כובד המשקל על שיפור האיכות הן בפיתוח צי הטנקים והן בהכשרת הכוח הלוחם: צוותי הטנקים והמפקדים. שיפורים אלה לא יוכלו להתבצע ללא סיוע מאסיבי של המטה הכללי ושל משרד הביטחון.

החלטתו המוצדקת של שר הביטחון לשים דגש על האיכות כתשובה לעצמה הערבית המשוריינת מחייבת להקצות משאבים לחיל השריון כדי שיוכל לעמוד באתגר המבצעי. במסגרת זו חובה להפנות לחיל השריון כוח אדם מעולה ולהגדיל את המשאבים לאימון נים ולפיתוח הטנק ועצמתו. חשוב ביותר לסייע בפיתוח המורל של חיל השריון, לטפח את תדמיתו כחיל המוביל בקרב חילות היבשה ולשמור על מעמדו הבכיר ביניהם.

בתנאים אלה יש ערך עליון לפיתוחו של טנק ה"מרכבה", שהוא מן הטובים בעולם, ולהגדלת כמותו שבשירות מבצעי. טנק זה הנו אחד האמצעים הישראליים העיקריים שיבטאו את האיכות ויאפשרו לגבור על המאסות הגדולות של טנקי האויב בחזית המזרחית.